

Interkultuuriline sensitiivsus kui kaasaegses multikultuurilises keskkonnas toimetulekut mõjutav tegur

Aasa Must

Kaitseväge Ühendatud
Õppeasutused

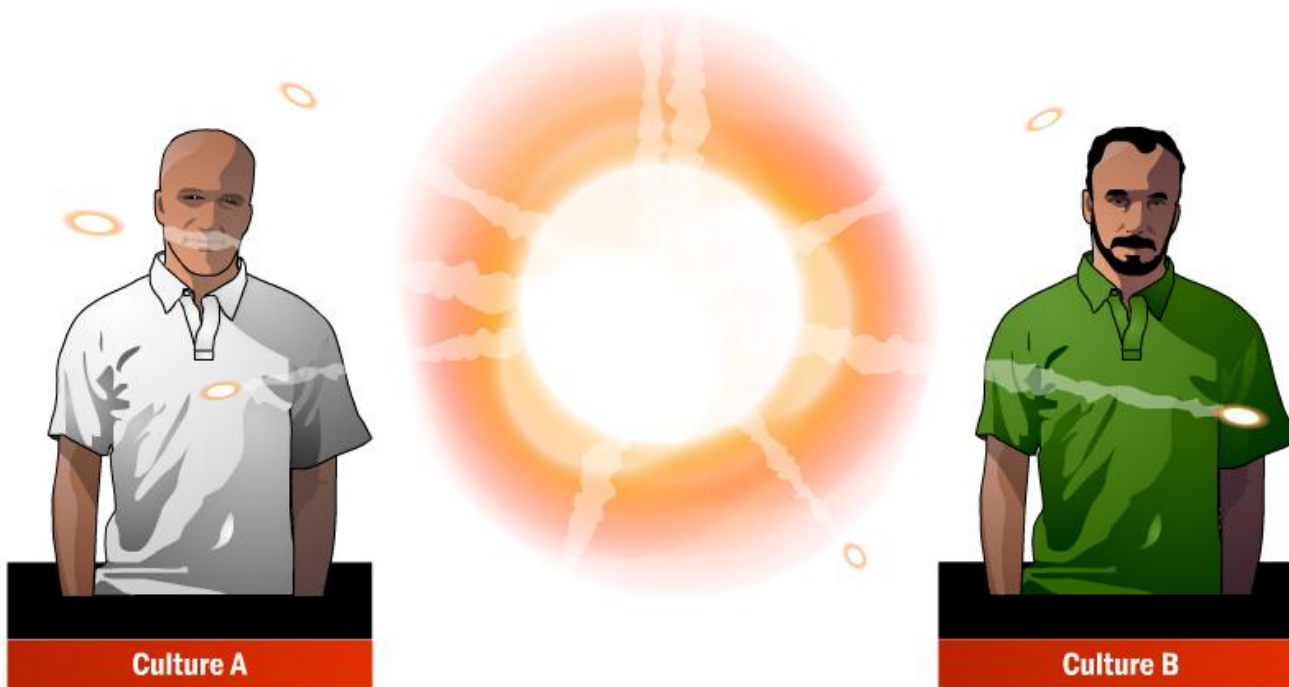
Mõisted

- *Interkultuuriline sensitiivsus* (Intercultural Sensitivity) tähistab inimese võimet märgata ja kogeda teiste ja iseenda kultuurilisi erinevusi
- *Interkultuuriline kompetentsus* - tähistab inimese võimet mõelda ja käituda erinevates kultuurikontekstides sobival viisil
  - Interkultuurilist kompetentsust peetakse keskseks teguriks toimetulekul multikultuurses keskkonnas (Bennett, Hammer).

Developmental Model of Intercultural Sensitivity (DMIS)

- DMIS pole lihtsalt hoiakute ja käitumise muutumist kirjeldav, vaid inimeste maailmavaate struktuurilisi muutusi peegeldav mudel (Milton Bennett)
- *Intercultural Development Inventory*
  - Mitchell Hammer on välja töötanud interkultuurilise arengu küsimustiku, mis lubab mõõta nihkeid gruppide ja üksikisikute maailmavaates
    - IDI abil saadud tulemused peaksid lubama ennustada välismaale tööle, elama või õppima siirdujate oodatava kultuurišoki sügavust ja kulgu, rahulolu töö ja eluga välismaal, töötaja potentsiaalset tööpanust elades ja/või töötades välismaal, eelarvamuste ja diskrimineerimise ning vägivalla rakendamise tõenäosust endast erinevate (nn etniliste, vanuseliste ja sooliste *teiste*) suhtes jne

- Miks teki inimesed teinematusest, et eri kultuurid peavad erinevaid asju “normaalseks”

Teiste inimeste normaalne võib tunduda meile kummaline, jätk ...

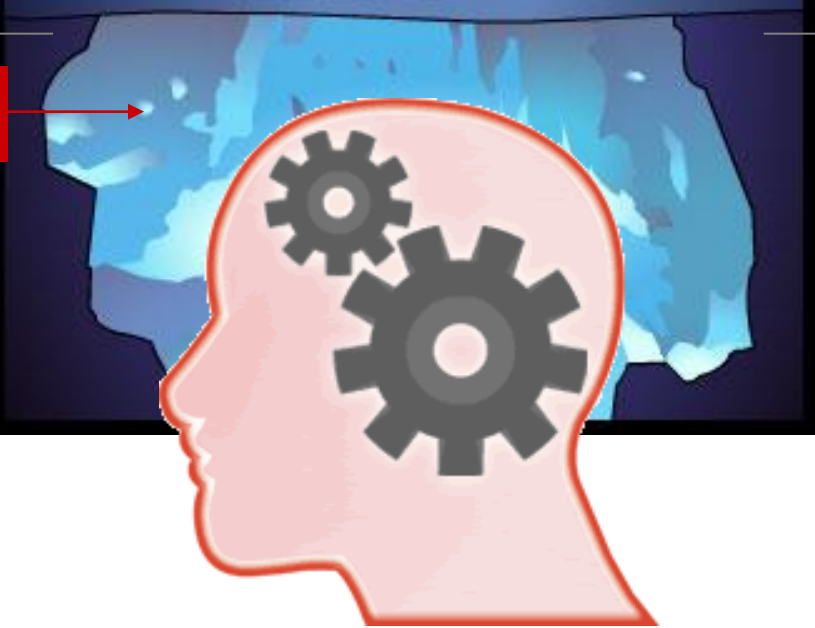

Mida me näeme

Mida me ei näe

- Millised tavad on olulised?
- Mis on avalik ja mis privaatne?
- Mis on *roojane* ja mis *puhas*?
- Kellel on võim ja kuidas ta selle saab?
- Kes on *meie* ja kes *nemad* ?
- Mis riivab inimese eneseaustust ja mida see kaasa toob?
- Millised on meeste ja naiste vahelised suhted?
- Milline on perekondlik struktuur?
- Mis rolli omab religioon?
- Millist käitumist peetakse heaks ja millist halvaks?
- jne

Interkultuuriline kompetentsus aitab:

- Vältida tarbetuid pingeid
- Mõista, kuidas su tegevus puudutab “teisi”
- Ennustada, kuidas “teine” võib käituda
- Hõlbustada suhtlemist meist erinevate inimestega
- Näha maailma läbi “teise” silmade

Projekti tähtsus Eesti jaoks

- NATO liikmelisus kohustab ja seab senisest kõrgemad standardid sõjaväelise kõrghariduse sisule.
- Kaasaegsete ohvitseride karjääri loomulikuks osaks on tööülesannete täitmine ka välismaal, osalemine asümmeetrilistes relvakonfliktides ja rahuvalvemissioonidel maailma eri paikades.
- Kaitseväelaste töö on stressirohke ja tulvil ootamatusi. Iga negatiivse stressi allika kõrvaldamine on oluline nii üksuste võitlusvõime kui üksiku võitleja tervise seisukohalt
- Üheks stressiallikaks, mille mõju on võimalik eelnevalt leevendada, on kaitseväelaste madal sensitiivsus kultuuriliste erinevuste suhtes.
  - See eeldab sobivate rahvusvaheliselt võrreldavate mõõtmisvahendite olemasolu, mille loomiseks ja Eesti tingimustele vastavusse viimiseks ongi vajalik PRIMUSE toetus.

Projekti oodatavad tulemused

- Interkultuurilise sensitiivsuse mõõtmiseks väljatöötatud metoodika, mida on võimalik rakendada sõjaväelise kõrghariduse kontekstis.
- Ainekava interkultuurilise kompetentsuse kujundamiseks KVÜÕA-s
- Tedusartikkel (*Ajakiri Military Psychology*) kultuurilise sensitiivsuse arendamisest militaarerialade õpetamisel.

Nende eesmärkide saavutamiseks

- Fookusgruppide uuring Eesti kaitseväelaste kogemustest *teises* kultuuris
- IDI testi tõlkimine ja kohandamine Eesti oludele. Testi läbiviimine KVÜÕA kadettide ja erinevate multikultuurilises keskkonnas töötamise/õppimise kogemusega uuritavatega.
- Andmete võrdlemine erinevates kultuurides elavate testitavate tulemustega. Testitulemuste valiidsust käsitlevate eksperthinnangute analüüs.
- Rahvusvahelise seminari korraldamine interkultuurilise kompetentsuse arendamise kogemustest eri maades
- Õppeprotsessis interkultuurilise sensitiivsuse kujunemise monitooring.
  - Interkultuurilist sensitiivsust arendavate interaktiivsete õppevahendite väljatöötamine Eesti vajadusi silmas pidades.
  - Õppekava täiendamine interkultuurilise kompetentsuse arengut soodustavate moodulitega
- Tagasiside süsteemi loomine ja juurutamine interkultuurilise sensitiivsuse tõstmise meetmete efektiivsusest õppeprotsessis